

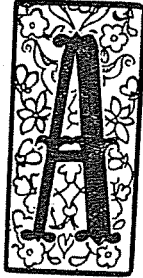
İlâhiyat

Kurban

ve

bayram

Hasan ÇELİKKAYA

ALLAH (C.C.) nasip ederse 27 Şubat 1969 Perşembe günü mübarek KURBAN Bayramına kavuşmuş olacağız. İslâm'ın TEVHİD sembolü olan KÂ'BE-İ MU-AZZAMA'nın etrafında büyük HAC ibadetlerini ifa eden ve Allah'a, mânen, en yakın bulunmanın süruru içinde çağlayan; İslâm âleminin dört bir bucağından kopup gelen; ırk, renk, şekil, boy, cins ve rütbe... yönlerinden birbirlerinden farklı; fakat mâ-nada (imanda) erimiş ve ALLAH'a kullukta secdeye kapanmış bahtiyar kulların mutluluğuna bizler de katılmış olacağız; ve bugünde, en sevdiğimiz mallarımızdan kurbanlar keserek, «Mal canın yongasıdır.» nefsi hükümünün, Allah, yani onları bize bahşeden Yüce YARATAN'ın uğrunda bir hiç kaldığını ispat edeceğiz. Ne ulvî İlâhî manzara!.. Tevhid akidesinin cismâniyete bürünmesi, yani madde âleminde sembolleşip en mükemmel bir surette cihana aksedişi!.. Görmek!.. Çaşyolmak!.. ALLAH'ın kapısına kapanmak!.. Yâ Rabb!. Bu ulvî hasleti bütün insanlığa nasip et!..

Hakikaten, HAC ve KURBAN; İslâmın, gerçek Allah dini olduğunu ispat eden ve Takvadan başka hiçbir fark tanımaksızın bütün mü'minlerin kardeş olduklarını canlı olarak gösteren; ve Mahşer gününün bir nümunesi olan en büyük ibadetlerdir. Bu birlik, İslâm'dan başka hiçbir din ismi altındaki inanç sistemlerinde —ki aslında Allah yanında HAK DİN ancak İSLÂM'dır. (a)— gösterilemez: Aynı günde Bayram!.. Aynı günde Kurban!.. Cihanın hangi din ve mezheplerinde bu İlâhî birlik ve ulvî hasletler mevcuttur?.

Evet.. Gerçi insanoğlu yaratılardanberi daima Yaratanının hoşnutluğunu (rızasını) kazanmak istemiş ve bu uğurda katlanmadığı fedakârlık kalmamıştır, velev ki inanç şekli yanlış olsun. Fakat bunun en canlı misalini yani hakikisini, ancak, hakiki Rabbe (ALLAH'a) inananlar gösterebilmiştir. Öyle ki, bu uğurda canı-

a) Al-i İmran sûresi, âyet: 19, 85; el-Mâide: 3.

nı verenler (Hâbil gibi); evlâdını koyun gibi yatıranlar (Hz. İbrahim A.S. gibi); ve İlahî emre karşı: «Babacığım, emrolduğumu yap. Fakat gözlerimi kapat ki, emri ifade sana da, bana da kolaylık olsun.. İnşallah beni sabredenlerden bulursun.» gibi eşsiz teslimiyet gösterenler bile olmuştur. (Hz. İsmail A. S. gibi).

Kur'an-ı Kerim'de bu hususlar şöyle anlatılır: «(Ey Habibim Muhammed S.A.V.), onlara (İsraîl Oğullarına ve bütün insanlara) Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Hani onlar Allah'a yaklaşılacak birer kurban takdim etmişlerdi de ikisinden birininki (Hâbil'in kestiği keç) kabul olunmuş; öbürününkü (Kâbil'in sunduğu ekin) (1) kabul olunmamıştı. O, (evvelkisi, kardeşine): «Seni elbette öldüreceğim» demişti. (Beriki de şöyle) demişti: «Allah, ancak kendisinden korkanlarınkini kabul eder.», «Andolsun ki beni öldürmen için elini bana uzatırsan ben seni öldürmek için elimi sana uzatıcı değilim. Çünkü ben kâinatın Rabbi olan Allah'tan korkarım. Şüphesiz dilerim ki sen kendi günahınla birlikte benim günahımı da yüklenesin de o ateşin yârânından olasın. İşte zalimlerin cezası budur.»

«Nihayet nefsi, kardeşini öldürmeye (isteyerek) uymuş da onu öldürmüştü, bu yüzden (maddî, mânevî) ziyana uğrayanlardan olmuştur. Sonra Allah bir karga gönderdi. O, yeri eşiyordu ki ona kardeşinin ölü cesedini nasıl örteceğini gösterebilir. «Yazıklar olsun bana, dedi, ben şu karga kadar bile olup da kardeşimin cesedini örtmekten âciz mi oldum?». Artık o, ettiğine pişman olanlardan olmuştur.» (2)

«(İbrahim): «Ey Rabbim, bana salihlerden bir oğul ihsan et» (diye dua etti). Biz de O'na uysal bir oğul müjdesini verdik. Artık o (oğul, İbrahim'in) yanında koşmak çağına erince (babası) «Oğulcağım, dedi, ben seni rüyamda kurban ediyor, görürüm (3). Bak artık ne düşünürsün?». (Oğlu) dedi: «Babacığım, sana edilen emir ne ise yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksınız.»

«Vaktaki bu suretle ikisi de (Allah'ın emrine (4) boyun eğdiler, İbrahim O'nu alını üzere yaktı (5). Biz O'na: «Yâ İbrahim, rüyana sadakat gösterdin. Şüphesiz ki biz iyi hareket edenleri böyle mükâfatlandırırız» diye nida ettik. Hakikat bu, apaçık ve kat'i bir imtihandı. O'na (6) büyük bir kurbanlık fidye (İsmail'e bedel olarak) verdik. Sonra gelen (peygamberler ve ümmet) ler arasında Ona iyi bir nam (7) bıraktık. (Bizden (8) selâm İbrahim'e». (9)

Evet... Bunlar birer hakikattir.

Bunun için Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimiz: «Kurban kesiniz. Kurban kesmek, babanız İbrahim (A.S.) in sünnetidir.» buyururlar.

KURBANIN VACİP KILINIŞI

Yukarıdaki beyanlardan da anlaşılacağı üzere kurban, kelime olarak, kendisiyle (mânen) Allah'a yaklaşılan şey, demektir. Hususi anlamında, yani İslâm'da ise kurban, kurban bayramında kurban niyetiyle kesilen hayvanın adıdır.

Kurban, zekât, bayram namazları ve sadaka-ı fıtır gibi Hicret-i Nebeviyenin ikinci yılı vacip ve meşru' olmuştur. Bu, Kitap, sünnet ve icma' ile sabittir. Hür, mukim, müslüman ve zengin olan kimseler için kurban günlerinde (yani Kurban bayramının namazından sonra başlayıp müteakip üç gün içerisinde) kurban kesmek vaciptir. Deli veya bülûğa ermemiş zengin çocukların kurban kesmeleri icap etmez (10). Kurbanda nisabın büyüücü ve yılanmış olması da gerekmez. Hatta ihtiyacından fazla evi veya kiralari nisaba bâliğ olacak yani kendine zengin dedirtecek kadar odaları bulunan kimselere de kurban düşer (11).

Kurbanın vücûbiyetini gösteren âyeti celile Kevser sûresindedir. Cenab-ı Hak (Azze ve Celle) buyurur ki: «(Habibim Muhammed), hakikat, biz sana, Kevser'i verdik (12). O halde Rabbin için nazam kıl (Kurban bayramında namazını kıl). (13). Ve kurban kes. Sana buğzeden yok mu? İşte asıl zürriyetsiz olan odur.» (14)

Sûre-i Celilenin mânasını daha iyi kavrayabilmemiz için nüzul sebebi olan «EBTER» sözü, yani erkek evlâtlarının, kendinden önce ve fatları sebebiyle Peygamber (S.A.V.) Efendimize «Nesli kesilmiş» denildiğini hatırlamamız; ve bir önceki «el-Mâun» sûresinin mahiyetini kavramamız icap ediyor. Mezkûr sûrei celilede Cenab-ı Hak (Azze ve Celle) buyuruyorlar ki:

«Dini yalan sayanı gördün mü? İşte, yetimi büyük bir gayzla itip kakalayan; yoksulu doyurmayı teşvik etmeyen odur. İşte (bu vasıflarla be-

1) Celâleyn

2) el-Mâide: 27-31; Kur'an-ı Hakim ve Meâl-i Kerim, H. B. Çantay

3) Celâleyn

4) Beyzâvi, Celâleyn, Medârik

5) «Mine»de. Celâleyn

6) Azher olan kavle göre kurban edilmek istenen zat «İsmail Aleyhisselâm» dir. (Medârik). Denildi ki İbrahim Aleyhisselâmın rüyası üç gece tekerür etti: Birincisi «Terviye» gecesi idi ki bir ses O'na: «Cenâb-ı Hak oğlunu boğazlamamı (kurban etmeni) emrediyor» dedi. İbrahim Aleyhisselâm sabaha çıkınca bunun Allah'tan mı, şeytandan mı geldiğinde tereddüt etti. Akşam oldu, yine aynı ses aynı emri verdi. O vakit anladı ki bu rüya Hak'tandır. Üçüncü akşam da bu tekerür etmişti. Artık kanaati büsbütün sağlamlaştı. Bu üç gün sırasıyle: Terviye, Arefe, Nahr (kurban) denilmesi bundandır. Terviye, tereddüt demektir. (Kur'an-ı Hakim ve Meâl-i Kerim, H. B. Çantay).

7) Celâleyn

8) Celâleyn

9) Saffat sûresi, âyet: 100-111

10) Büyük İslâm İlmihali, sh: 410 (Ö. N. Bilmen)

11) Büyük İslâm İlmihali, sh: 409 (Ö. N. Bilmen), Hutbe sh: 123, (S. Ates)

12) «Kevser», Cennette bir havuzdur. (Tafsîlat için Tefsirlere bak).

13) Beyzâvi, Celâleyn

14) Beyzâvi, Celâleyn

raber) (15) namaz kılan (münafık)ların vay haline ki; onlar namazlarından gafilirdirler; onlar riyakârların ta kendileridir. Zekâta mâni olanlar (da) yine onlardır.» (16)

İşte bunun üzerine Cenab-ı Hak (Azze ve Celale), Habibine, yani sevgili Peygambemiz (S.A.V.) Efendimize: «Ey Habîbim, Rabbin için namaz kıl ve en sevdiğin yani insanoglunun üzerine pek düşünün olduğu «MAL»ından deveni, Allah rızası için kurban et ve muhtaçları gözet. Şüphe yok ki, senin İsm-i Celilin; kurbanlarla, ezanlarla, müminlerin dilleriyle, daha doğrusu Kur'an'la beraber Kıyamete kadar yaşayacaktır. Asıl ebter (nesli kesilecek, adı sanı yok) olacak olanlar, ancak, Sana «ebter» diyenlerin kendileridir. Sen hiç üzülme Habîbim...» buyuruyor.

KURBAN'IN KUSURSUZ OLMASI VE AMELDE İHLAS

Hem de Yüce Rabbimiz, kurbanlarınızı en sevdiğiniz mallarınızın —ki kurban, ancak, deve, sığır, manda, koyun ve keçiden olur— en semiz ve kusursuz olanlarından kesin ki, nefsiniz, iman evinize sızma imkânı bulamasın; ve böylece din düşmanlığınıza da koz verniş olmayasınız. Bunun için kurbanlıklarımızın, daima kusursuz, en iyisinden ve en semizinden olması Yüce Yaratanımızın arzusu, daha doğrusu emridir. (Tafsîlât için ilmihal kitaplarına bak). Bütün varlığınla Yaratanıma inandım, diyen bir mü'min, bu inancın doğruluğunu İlahî emirlerde göstereceği fedakârlıkla ispat etmelidir. Nitekim Kur'an-ı Kerimde buyrulur ki:

«(Namazda) yüzlerinizi doğu ve batı yönüne döndürmeyiniz: BİRR (gerçek itaat bu) değildir. Fakat bir; Allaha, âhiret gününe, meleklerle, Kitabâ (Kur'ana) ve peygamberlere iman eden, malını Allah sevgisiyle (yahut, mala olan aşırı sevgisine rağmen) akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere, köle ve esir kurtarmaya veren, namazını dosdoğru kılan, zekâtını veren kimselerin, ahidleştikleri zaman sözlerini yerine getirenlerin, sıkıntıda ve hastalıkta ve muharebenin kızaştığı zamanlarda sabır ve metânet gösterenlerin BİRRİdir.

Onlar (yok mu? İmanlarında ve birr-ü taat iddiasında) sadık olanlar onlardır ve onlar takvaya erenlerin ta kendileridir. (17)

«Siz, sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça asla birr-ü taat etmiş (iyilikte kemâle ulaşmış) olmazsınız. Her ne infak ederseniz şüphesiz Allah onu bilicidir.» (18)

«Onların (kurbanların) ne etleri, ne kanları hiçbir zaman Allah'a (yükselip) erişmez. Fakat sizden O'na yalnız takva (ihlas) ulaşır. Size olan hidayetini karşı Allahı büyük tanımanız içindir ki O, bunları böylece size ram etmiştir. (Habîbim) iyi hareket edenleri müjdele.» (19)

Resûlullah (S.A.V.) Efendimiz de: «Kendin için sevdiğini, diğer din kardeşlerin için de sevmedikçe; kendin için hoşlanmadığını onlar için de hoşlanmadığı arzu etmedikçe mümin-i kâmil olamazsın; ve «Kurbanlarınızı büyük büyük kesiniz. Muhakkak ki onlar sıratıta sizin binelerinizdir.» buyurmakla bu

noktaya işaret buyurmuşlardır. Ayrıca: «Kurban kesmeğe muktedir olduğu halde kurban kesmeyen kimse mescidimize yaklaşmasın» buyurmakla kurbanın ehemmiyet derecesinin en üstün ifadesini ve bundan kaçınanların —iman yönünden— ne büyük, affedilmez bir hata işlediklerini beyan buyurmuşlardır. (20)

Lüzumuna binaen, kurban olması caiz olmayan hayvanları şöylece sıralayabiliriz:

- 1 — Bir veya iki gözü kör olan,
- 2 — Bir kulağının tamamı veya boyuna kesik olan,
- 3 — Kuyruğunun yarısından fazlası kesik olan,
- 4 — Dişlerinin çoğu düşmüş olan,
- 5 — Boynuzunun biri veya ikisi kırık olan,
- 6 — Kemiklerinde ilik kalmamış derecede zayıf ve düşkün olan,
- 7 — Memelerinin ucu olmayan,
- 8 — Kesileceği yere gidemeyecek kadar total olan,
- 9 — Doğuştan kulaksız veya kuyruksuz olan (21)

FAKİRİ HİMAYE

Burada haliyle, İslâmın, fakiri himaye dolayısıyla, fakirliğin yani açlığın açabileceği her türlü yara ve felâket kapılarını kapamadaki gösterdiği titizlik hatıra geliyor.

Gerçekten, fakiri koruyan yegâne din İslâmdır, denebilir. Hatta İslâm, gayri müslimlere bile —icabında— yardımı esirgemez (22).

İslâmiyet, dilenciligi yasak edip, çalışmayı esas almakla beraber (23), fakirliğin de bir hikmet-i İlahî eseri olduğunu (24) kabul eder; ve onun megrû' hakkını korur. Bu himayeyi şu maddelerle hülâsa edebiliriz:

a) — ZEKÂT: Zekât, fakir yani yoksul ve muhtaçların otomatik bir hakkı olarak zenginler üzerine farz kılınmıştır. (Yalnız bu hak, özel mülkiyette olduğu gibi değildir. Zengin, zekâtını vermekten kaçınırsa bunu ondan, ancak Devlet —tabii İslâmî devlet— alabilir.) (25)

b) — FITRA (fitre) ve SADAKA: Bunlar da yine fakirler için vacip kılınmış ve teşvik edilmiştir. Hele tarihte, imanda kemâle ulaşmış mü'minlerin

15) Medârik

16) Beyzâvi, Celâleyn

17) Bakare sûresi, âyet: 177

18) Al-i İmran sûresi, âyet: 92

19) Hac sûresi, âyet: 37

20) Câmiu's-Sağır, c. 2, sh: 152

21) «Hac ve Kurban», (Hayati Ülkü) ve diğer ilmihal kitapları

22) Büyük İslâm İlmihali, sh: 415, (Ö. N. Bilmen)

23) en-Necm, âyet: 39-40; Hadis-i Şerifler: (et-Tac, c. 2, s. 178; c. 5, s. 113; Camiu's-Sağır, c. I, s. 85; c. 2, s. 115; Müslim, c. 3, s. 102...)

24) el-İsra: 30; eş-Şûra: 27; ez-Zuhruf: 32; Al-i İmran: 26; el-En'âm: 151

25) el-Bakare: 110; en-Nûr: 56; et-Tevbe: 60, 103; el-Meâric: 24-25 ve Hadis-i Şerifler

Allah yolundaki eşsiz infak (harcama) ları gerçek gıptaya değer. Kur'an, ihsan sahiplerini övmüş, fakiri gözetmeyenleri de yermiştir (26). «(İhsan sahipleri derler ki:) Bizler, ancak Allah rızası için yedirir, içirir, harcarız. Bunun için bir karşılık ve teşekkür beklemeyiz.» (27)

Hazreti Peygamber (S.A.V.) de, kalbinin yumuşamasını isteyenlere yetim başı okşamalarını istemiş ve «Komsusu aç iken tok yatan bizden değildir (yani mü'mini kâmil olamaz)» (28), buyurmuşlardır.

c) — KURBAN ve BAYRAM: Kurbanın farz kılınmasının bir sebebi ve bayramlarda muhtaçları gözetmenin birinci plâna alınması ve yemeklerin dökülmesinin tasvip ve teşvik görmesi...

d) — KEFFARETLER: Yemin keffareti, oruç keffareti, zihar keffareti... gibi keffaretlerde daima, fakir ve muhtaçların yedirilmesi, içirilmesi ve giydirilmesi esas, yani birinci alınmıştır (29).

Daha uzağa gitmeden hülâsa olarak demek isteriz ki, bütün bunların yani Fakiri himaye esasının İslâm'da bir teşvikten ziyade İLâhî ve kanunî bir mecburiyet altına alınmış olması İslâmın, fakiri koruyan yegâne din ve hukuk sistemi olduğunu göstermeğe kâfidir.

KURBANIN KESİMİ, ETİ VE DERİSİ

Kurban, bayramın birinci günü bayram namazının kılınmasından itibaren üçüncü günü akşamına kadar kesilebilir. Lâkin birinci günü kesmek daha efdâldir. Nitekim bizler de öyle yapıyoruz. Kurban, eğer bayram namazından önce kesilirse o, kurban sayılmaz (30).

Kurbanda kan akıtmak esastır. Yani kurbanlık hayvan canlı olarak hiçbir yere hediye edilemez. Aksi takdirde kurban değil sadaka olur. Ancak kendi adına kesilmek şartıyla bir hayır kurumuna verilebilir. Yani hayvanın, kurban niyetiyle sahibinin adına kesilmesi şarttır.

Kesimden önce büyük ve keskin bir bıçak hazırlanır. Fakat bıçağı hayvana göstermemek lâzımdır. Hayvan, ayakları ve yüzü kibleye gelecek şekilde sol yanı üzerine yatırılır; ve sağ arka ayağı serbest kalmak üzere diğer üç ayağı bağlanır. Bu esnada yine öbür kurbanlıkların bu hali görmemelerini sağlamak icabeder. Yani bunlar, kurbanı kesme âdabındandır. Hayvanı, elinden gelirse sahibi kesmelidir; elinden gelmezse gözünün ve gönlünün rahat edeceği münasip bir müslümana kestirmelidir ve böyle birini de aramalıdır. (Zarûret halinde, Allahın ismini anmak şartıyla, Hristiyan ve Yehûdilerin kesmeleri de caizdir). Hayvanı keserken, kesen şahsın, «... بِسْمِ اللَّهِ الْكَبِيرِ : Bismillahi Allahü

Ekber» demesi şarttır. Aksi takdirde hayvan mürdar olur ve yenmesi haramdır (31). Yalnız, kesime başlamadan önce hayvanın başında kesecek kişinin, sırasıyla: اللَّهُمَّ هَذَا مِنْكَ وَالْيَاكُ : «Allahum, bu sendendir ve sanadır.» dedikten sonra: «

أني وجهت وجهي للذي فطر السموات والأرض
حنيفاً وما أنا من المشركين

«Şüphesiz ki ben, bir muvahhid (Allahı bir tanıyıcı) olarak, yüzümü o gökleri ve yeri yaratmış olan Al-laha yönelttim. Ben müşriklerden değilim.» (32); ve:

ان صلاتي ونسكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين

«Şüphesiz benim namazım da, ibadetlerim (kurbanım) da, dirimim de, ölümüm de hiçbir ortağı olmayan, âlemlerin Rabbi Allah'ındır.» (33), âyetlerini okuyup tekbir getirmeli; ve sonra «Bismillâhi Allahü Ekber» deyip kesmelidir. Eğer kurban sahibinin eli kasabın eli üzerinde ise bu takdirde her ikisinin de hayvanı keserken «Bismillâhi Allahü Ekber» demeleri icabeder. Biri, bunu terkederse kurbanın eti yenilmez. Gerek kesmeye götürürken, gerek keserken hayvana eziyet vermeye bilhassa dikkat etmelidir. Kesildikten sonra da biraz bekleyip hayvan sükûn bulduktan sonra yüzülmelidir. Kurban sahibinin, kurbanın kesildiği gün ilk taamını kurbanın ciğerinden yapması menduptur. Nitekim bizler de öyle yapıyoruz.

Müstehep olan kurbanın etini üçe taksim edip bir kısmını aleye, bir kısmını eşe dosta, bir kısmını da fakirlere vermektir. Ama zaruret varsa hepsi de eve alkonabilir. Eğer kurban müşterek kesilmişse —ki deve ile sığır ve manda birden yedi kişi adına da kesilebilir. Tabii devenin en az beş, sığır ile mandanın da iki yaşını doldurmuş olması lâzımdır. Koyun ile keçinin ise bir yaşını bitirmiş veya daha küçük olup da bir yaşındaymış gibi gösterişli olması kâfidir— ve hisselerini de ayırmak istiyorlarsa ancak tartıyla ayrabilirler, götürür ayıramazlar (34).

Kurbanın derisini ve bağırsaklarını satmak mekruhtur. Bunları ya evde kullanmak veya dine hizmet eden bir hayır cemiyetine vermek daha efdâldir. Satıldığı takdirde kıymetlerini sadaka olarak dağıtmak icabeder (35).

Yine bunlar da gösteriyor ki İslâmiyet, ferdin olduğu kadar cemiyetin de sürûrunu düşünen, dolaşısıyla içtimâî dayanışmaya ve yardımlaşmaya en büyük ehemmiyeti veren; Sosyoloji diliyle: Mânevi yoğunluğu hedef güden yegâne dindir. Emirler İLâhîdir; fakat semereleri ferdî ve içtimâidir. İslâmı böyle anlamak ve tatbik etmek lâzımdır. Nitekim ara-

26) Övme: el-Bakare: 2, 177, 254, 261, 262, 265-274; Al-i İmran: 148; Yerme: el-Müddessir: 44, el-Mâun: 1-7...

27) el-İnsan: 8-9

28) et-Terğib, c. 3, s. 358 (Hutbe, S. Ateş)

29) el-Bakare: 184; el-Mâide: 89; el-Mücadele: 4

30) Buhârî, Tirmizî, «Hac ve Kurban», s. 79-80, (M. S. Yeprem)

31) el-En'âm: 121; el-Hac: 34, 36

32) el-En'âm: 79

33) el-En'âm: 162

34) Büyük İslâm İlmihali, s. 411, (Ö. N. Bilmen)

35) Büyük İslâm İlmihali, s. 413-414 (Ö. N. B.)

bulma, hediyeleşme, musafahalasma ve bayramlaşma... gibi İlahî vazifelerde bu gerçek, gerçek olarak görülür.

BAYRAM VAZİFELERİ

Bayram vazifelerimizin ne olduğunu her halde bilmeyenimiz kalmamıştır. Fakat bizler, daha doğrusu İslâm, bunların bilinmesini değil, tatbikini istiyor. Kişiyi kurtaracak bilmek değil, tatbiktir. Bunu bilhassa hatırlatmak isterim. Yoksa günah ve cezanın ne mânası kalırdı?. Hatta Ebu Cehil de İslâmı, yani onun Hak din olduğunu biliyordu. Ama bu bilgi onu, Allahın âzabından kurtarabilirdi mi?.

Bayram demek, umumi yani müşterek sevinme ve sürür günü demektir. Bugünde, bu sürûra mâni olabilecek her türlü engelin, mü'minlerin arasından kaldırılması İlahî emrin ve iki cihan güneşi, âlemlere rahmet olarak gönderilen (36) sevgili Peygamberimiz (S.A.V.) Efendimizin buyrukları icabıdır. Bayramlaşmak, helâllaşmak, hediyeleşmek, musafahalasmak, ziyaretleşmek, muhtaçları gözetmek... başta gelen vazifelerimizdir. Bu hususta Resûlullah (S.A.V.) Efendimizin sadece bir iki hadisi şerifini nakletmekle yetineceğim:

A yet-i Kerime: «Şüphesiz mü'minler birbirlerinin (din) kardeşidirler. Kardeşlerinizin arasını düzeltiniz; ve Allah'tan korkunuz ki merhamet olunasınız.» (el-Hucurat: 10)

Hadis-i Şerifler:

«Müslüman ona derler ki, diğer müslümanların onun elinden ve dilinden salim kalır, yani zarar görmezler.» (37). «Komşusu aç iken tok yatan bizden değildir.» (38). «Cibril bana, komşu hakkında o kadar tavsiyede bulundu ki, komşuyu komşuya mirasçı yapacağımı sandım.» (39). «Mü'minin mü'mine karşı durumu, taşları birbirine tutan yapı gibidir.» (40). «Mü'minleri, birbirlerine merhamet etmek, birbirlerini sevmek ve yardımlaşma hususunda, bir uzva dert gelip rahatsız olduğu zaman, bütün diğer uzuvların (cesedin), uykusuz kalmak ve hümma nöbetleri geçirmek suretiyle elemine iştirak eden bir vücut gibi görürsün.» (41). «Buğzetmeyiniz, hasedtmeyiniz. birbirinize sırt çevirmeyiniz; ey Allahın kulları, kardeş olunuz. Bir mü'minin bir mü'mine üç günden fazla küs (dargın) durması helâl olmaz. Dargın olarak ölen iki müslüman Cennette buluşamaz.» (42). «Hediyeleşin, sevinin, musafahalasmın. Bu takdirde aranızdaki kırgınlık gider.» (43).

Bayramlarda küçükleri sevindirme hususunda da son derece titiz davranmanız gerekir. Çünkü çocuk sevgi ve hediye esiridir. Bunun için Peygamberimiz (S.A.V.) çocukları sevindirmede son derece titizlik gösterirdi: onları sever, okşar, hediyeler verir, Resûlullah Efendimizin —her hareketinde olduğu gibi— bu davranışlarının da ne kadar yerinde ve ilmi olduğunu çocuk psikolojisi de teyid etmektedir. Zaten İslâmiyet, bütün ilimlerin esasını, Resûlullah Efendimizin şahsında (hayatında) tatbik ettirmiştir. Ama maalesef bizler, hâlâ bunu takdirden âciziz. Allah basiret versin. Amin...

Bayramlarımızda çocuklarımızı ne kadar sevindirir ve onların gönüllerini fethedebilirsek, onları, o derece küfür ve nefis sevgi girdaplarına düşme ih-

timalinden kurtarmış oluruz. Yani bir can ve iman kazanmış oluruz.

SON OLARAK

Son olarak, bir Hadis-i Şerif ve bir de Hadis-i Kudsi naklediyoruz.

Hadis-i Şerif:

«Dünyanın için çalış, orada duracağın kadar. Âhretin için çalış, orada kalacağın kadar. Rabbin için çalış, O'na Muhtaç olduğun kadar. Ateş (Cehennem) için çalış, ona sabır (Tahammül) edebileceğin kadar.»

Hadis-i Kudsi:

«Ey kullarım! Zulmetmeği kendime haram kıldığım gibi, onu sizin aranızda da haram kıldım. Binaenaleyh, birbirinize zulmetmeyiniz.

Ey kullarım! Benim doğru yola kılavuzladığımdan başka, hepiniz yolu şaşırmissınız. Binaenaleyh, benden hidâyet isteyin ki, sizi doğru yola hidâyet edeyim.

Ey kullarım! Benim doyurduğlarımdan başka, hepiniz açsınız. Binaenaleyh, benden taam isteyiniz ki, sizi doyurayım.

Ey kullarım! Benim donattıklarımdan başka, hepiniz çıplaksınız. Binaenaleyh, giydirmemi isteyin ki, sizi giydireyim.

Ey kullarım! Gece gündüz günah işliyorsunuz. Ben de bütün günahları yarlıgıyorum. Binaenaleyh, bana istiğfar ediniz ki, sizi mağfiret edeyim.

Ey kullarım! Bana zarar vermek elinizden gelmez ki, bana zarar verebilesiniz. Bana menfaat vermek elinizden gelmez ki, bana faydanız dokunabilsin.

Ey kullarım! Sizden evvelkiler ve sonra gelecekler, bütün ins ve cin, en iyi, en müttaki bir insanın duygu ve düşüncesini taşıyalar yine de benim mülkünden en küçük bir şey bile artmaz.

Ey kullarım! Sizden evvelkiler ve sonrakiler, bütün ins ve cin, bir yerde toplanıp benden hâcet dileyecek olurlarsa, ben de herkesin hâcetini yerine getirsem bu, benim mülkünden ancak iğne denize daldığında, onun denizden eksilttiği kadar azaltır.

Ey kullarım! Ancak sizin için amellerinizi saklar, sonra hiç eksiksiz olarak ecirlerini veririm. Şu halde, iyiliğe nâil olanlar Allah'a hamd etsin. Bir kötülükle karşılaşanlar ise, kendisinden başkasını kınamasın.» (44).

Velhamdülillâhi Rabb-il âlemin...

36) el-Enbiya: 107...

37) et-Targîb vet Tarhib, c. 3, s. 354

38) et-Targîb, c. 3, s. 358

39-40) Buhari, Müslim (et-Targîb, c. 3, s. 360) (Hutbe, S. Ateş)

41) Buhari, Muhtar-ül-Ehadis-in Nebeviye Terc. Hadis no: 461

42) Mev'iza-i Abdüllâtif Efendi, Hutbe, (S. Ateş)

43) Muhtar-ül Ehadis-in Nebeviye Terc. Hadis no: 478

44) Müslim, Riyazüs-Salih'in Terc. c. I, Hadis No: 111.